Datum: juni 2025
Betreft: Manifest Gastvrij Gelderland – input voor verkiezingsprogramma's 2026

Geachte fractieleden,

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 biedt het platform Gastvrij Gelderland, namens alle aangesloten organisaties in de vrijetijdssector, u hierbij met overtuiging het manifest *'Investeer in recreatie & toerisme – bouw aan leefbare gemeenschappen en een sterke vrijetijdseconomie'* aan.

De Gelderse recreatie- en toerismesector is van groot belang voor economie, leefbaarheid en brede welvaart in uw gemeente. Tegelijkertijd staat de sector onder grote druk door stijgende kosten, krappe marges en toenemende regeldruk. Gemeenten vervullen een sleutelrol in het versterken van deze vitale sector, die voor 80% wordt gebruikt door inwoners uit de regio zelf. Investeren in recreatie en toerisme is daarmee investeren in de kwaliteit van leven van uw eigen inwoners.

Gemeentelijk beleid speelt een cruciale rol in het mogelijk maken en versterken van een bloeiende recreatiesector. Daarom doen wij met dit manifest een oproep aan alle politieke partijen: veranker recreatie en toerisme als volwaardige pijler in uw verkiezingsprogramma. Investeer in ruimte voor recreatie, infrastructuur, inclusiviteit, samenwerking en een gastvrije toekomst. U vindt in de bijlage concrete tekstvoorstellen die u desgewenst (gedeeltelijk) kunt overnemen in uw programma.

Voor meer informatie of vragen over het manifest of de bijlage kunt u contact opnemen met Shavonne Korlaar, voorzitter van het platform Gastvrij Gelderland.
E-mail: s.korlaar@hiswarecron.nl | Telefoon: 06-52664338

Wij wensen u veel inspiratie, wijsheid en succes bij het opstellen van uw programma.

Met gastvrije groet,
Namens alle organisaties van het platform Gastvrij Gelderland

Shavonne Korlaar
Voorzitter platform Gastvrij Gelderland

Bijlage: Manifest *'Investeer in recreatie & toerisme – bouw aan leefbare gemeenschappen en een sterke vrijetijdseconomie'*

BIJLAGE

Drie tekstsuggesties voor een alinea over toerisme en recreatie

Ruimte voor ondernemerschap en innovatie in recreatie en toerisme

Wij vinden dat recreatie en toerisme onmisbaar zijn voor een vitale lokale economie en een levendige gemeente. Daarom scheppen wij ruimte voor ondernemers door duidelijke en proportionele regels, snelle procedures en het beperken van onnodige regeldruk en hoge lokale lasten. We stimuleren marktgerichte groei en vernieuwing, waarbij verduurzaming en kwaliteitsverbetering centraal staan. Recreatie krijgt een stevige plek in ruimtelijke plannen, met ruimte voor nieuwe initiatieven en de juiste infrastructuur zoals goede routes, parkeervoorzieningen en aantrekkelijke entrees. Samenwerking met regionale marketingorganisaties en VVV's versterken we om onze gemeente zichtbaar en aantrekkelijk te maken. We ondersteunen evenementen die een economische impuls geven. Zo versterken we de vrijetijdseconomie en dragen we bij aan welvarende en aantrekkelijke gemeente waar inwoners en bezoekers graag verblijven.

Beschermen en versterken van onze lokale recreatie en toeristische identiteit

Onze gemeente koestert haar unieke recreatieve kwaliteiten en zet zich in voor het behoud van onze prachtige natuur en cultuurhistorie. Daarom geven wij recreatie een vaste plek in de omgevingsvisies, met ruimte voor kleinschalige recreatie en verblijfs-accommodaties die passen bij het landschap. We investeren in onderhoud van toeristische basisvoorzieningen en veilige routes, zodat onze inwoners en bezoekers met plezier kunnen genieten van onze streek. We zijn terughoudend met het opleggen van extra lokale lasten en streven naar een eenvoudig en duidelijk evenementenbeleid dat onze cultuur respecteert. Samenwerking tussen ondernemers, gemeente en maatschappelijke organisaties faciliteren we gericht. Met goede beleidsinformatie en regionale promotie zetten we onze gemeente krachtig op de kaart, om zo leefbare, gastvrije en sterke gemeenschappen te behouden voor toekomstige generaties.

Recreatie en toerisme: motor voor leefbaarheid en brede welvaart

Wij geloven dat recreatie en toerisme een essentiële bijdrage leveren aan de leefbaarheid van onze gemeente en de brede welvaart van onze inwoners. Daarom investeren wij in toegankelijke en veilige recreatieve routes, goede basisvoorzieningen en inclusieve ontmoetingsplekken waar iedereen kan ontspannen en genieten. We zetten in op duurzame groei en innovatie, met oog voor het behoud van natuur en klimaat. Recreatie moet een volwaardige plek krijgen in omgevingsvisies en gemeentelijke plannen, waarbij we samenwerken met ondernemers, maatschappelijke organisaties en bewoners. We verminderen regeldruk en lokale lasten die ondernemers zwaar belasten en zorgen voor transparantie en maatwerk in vergunningverlening. Evenementenbeleid maken we toekomstgericht, zodat kleinschalige en grote evenementen bijdragen aan sociale verbinding en cultuur. Door slim gebruik te maken van data en inzichten onderbouwen we ons beleid en versterken we de regionale samenwerking en promotie. Zo bouwen we aan een sterke vrijetijdseconomie die niet alleen economische waarde creëert, maar ook de gezondheid en leefplezier voor iedereen bevordert.

INVESTEER IN RECREATIE & TOERISME

Bouw aan leefbare gemeenschappen en een sterke vrijetijdseconomie

KERNGETALLEN GELDERLAND 2024

4.955.000 verblijfgasten
Er verbleven bijna 5 miljoen gasten minstens 1 nacht

15.200.000 overnachtingen
Gezamenlijk verbleven zij 15,2 miljoen overnachtingen

84%

84% was binnenlandse gast
16% van de verblijfsgasten was buitenlands

71.190 arbeidsplaatsen
In horeca, verblijfsrecreatie, attracties en evenementen

€5.300.000.000
Aan bestedingen

De recreatie- en toerismesector is van grote waarde voor elke Gelderse gemeente. Recreanten en toeristische ondernemers houden dorpen en steden levendig, versterken het buitengebied en dragen bij aan het behoud van lokale voorzieningen. Ondernemers investeren volop in duurzaamheid, innovatie en gastvrijheid. Daarmee levert de toerisme- en recreatiesector niet alleen economische waarde, maar ook maatschappelijke meerwaarde: een aantrekkelijke leefomgeving, gezondheid en ontspanning voor inwoners én een sterk imago van de gemeente. Die meerwaarde komt in belangrijke mate terecht bij de eigen bevolking: **80% van de bezoekers aan recreatie- en toeristische voorzieningen zijn inwoners** van de regio zelf, en slechts 20% toeristen. Investeren in deze sector is dus in de eerste plaats **investeren in de leefkwaliteit van uw eigen inwoners**.

Tegelijkertijd staat de sector onder grote druk. Ondanks goede bestedingen van bezoekers, hebben veel ondernemers moeite om het hoofd boven water te houden. De kosten stijgen fors – met name lonen (+37%), huur (+30%) en energie (+200%) – terwijl de prijzen voor gasten slechts met 20-25% zijn gestegen. Veel bedrijven kampen bovendien nog met (corona-gerelateerde) schulden. In zowel de horeca als de verblijfsrecreatie zijn zorgen over marges en toekomstbestendigheid urgent.

De regio's en gemeenten in Gelderland zijn gastvrij, maar die positie vraagt blijvende inzet. Gemeenten hebben een sleutelrol in het versterken van recreatie en toerisme als motor voor leefbaarheid, brede welvaart en duurzame gebiedsontwikkeling. Dat vraagt om visie, ruimte, samenwerking en investeringen. Dit manifest bevat tien concrete punten voor gemeentelijk beleid die bijdragen aan een vitale sector én aan aantrekkelijke, leefbare gemeenten voor inwoners en bezoekers.

Alle organisatie van het platform Gastvrij Gelderland

HISWA RECRON – Het belang van watersport en vrije tijd
Horeca Nederland
anwb
Saxion Hogeschool
Stichting Achterhoek Toerisme
toerisme veluwe arnhem nijmegen – Destinatiemanagement, ontwikkeling & marketing
Bureau Toerisme Rivierenland

Gastvrij-Gelderland
Gelders provinciaal netwerk voor Toerisme, Recreatie, Horeca en Vrijetijd.

In 10 punten werken naar een vitale sector én aantrekkelijke, leefbare gemeenten voor inwoners:

1. Ruimte voor recreatie in omgevingsvisies
Zorg dat recreatie en toerisme een vaste plek krijgen in omgevingsvisies en ruimtelijke plannen. Reserveer voldoende fysieke ruimte voor recreanten om te ontspannen, bewegen en genieten van de omgeving. Maak daarnaast ontwikkelruimte mogelijk voor verblijfs-accommodaties en recreatiebedrijven, ook in buitengebieden, zodat de sector toekomst-bestendig kan blijven.

2. Integreer recreatie en toerisme in maatschappelijke en ruimtelijke opgaven
Betrek de sector actief bij thema's als energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie, gezondheid, natuurbeheer en mobiliteit. Naast dat de recreatiesector economische waarde toevoegt, draagt recreatie ook bij aan maatschappelijke waarde en brede welvaart.

3. Zorg voor goede en veilige recreatieve routes
Investeer in veilige, toegankelijke en aantrekkelijke netwerken voor fietsen, wandelen, varen en paardrijden. Sluit deze aan op verblijfs-accommodaties, horeca, woonwijken en bezienswaardigheden. Zorg voor onderhoud, verbindingen en bewegwijzering.

4. Onderhoud en versterk toeristische basisinfrastructuur
Zorg voor kwalitatieve voorzieningen zoals informatiepunten, rustplekken, sanitaire voorzieningen, parkeergelegenheid en aantrekkelijk ingerichte entrees van natuurgebieden. Deze infrastructuur maakt recreatie laagdrempelig en aantrekkelijk. Zorg ook voor inclusiviteit door deze voorzieningen voor iedereen betaalbaar te houden.

5. Ruimte voor groei en vernieuwing
Sta nieuwe toeristische initiatieven toe waar ze passen, stimuleer verduurzaming en bied ruimte voor kwaliteitsverbetering van bestaande bedrijven. Maak procedures duidelijk en proportioneel, en vermijd onnodige belemmeringen.

6. Structurele ondersteuning voor regionale promotie
Werk samen met regionale marketingorganisaties en VVV's aan zichtbaarheid, spreiding en positionering. Gemeentelijke bijdragen aan marketing versterken lokale bedrijven en vergroten de aantrekkingskracht van de regio.

7. Wees terughoudend met lokale lasten en verminder regeldruk
Help ondernemers om weer een gezonde bedrijfsvoering te krijgen. Het aantal regels waar ondernemers aan moeten voldoen is te ver doorgeschoten. Kijk samen wat minder kan. Gebruik legeskosten, precario en toeristische heffingen niet om gaten in de gemeentelijke begroting te dichten. Maar zorg juist voor transparantie, maatwerk en herinvestering in de recreatiesector.

8. Ontwikkel toekomstgericht evenementenbeleid
Bied ruimte voor zowel kleinschalige als grotere evenementen die bijdragen aan levendigheid, cultuur, ontmoeting en seizoensspreiding. Verminder regeldruk en bied duidelijkheid in procedures en vergunningverlening.

9. Aandacht voor data en kennis in beleid
Gebruik ruimtelijke en toeristische data bij beleidsvorming, van beschikbare (multifunctionele) ruimte tot bezoekersaantallen en economische impact. Betrek ook regionale inzichten en benut de kennis van destinatiemarketingorganisaties en onderzoeksinstellingen. Onderbouw keuzes en volg ontwikkelingen – dat versterkt draagvlak en effectiviteit.

10. Faciliteren van lokale samenwerkingen
Versterk publiek-private samenwerking tussen ondernemers, maatschappelijke organisaties, onderwijs en gemeente. Faciliteer netwerken, gezamenlijke arrangementen en regionale ketens. Dit vergroot de samenhang en innovatiekracht van het aanbod.

HISWA RECRON
Horeca Nederland
anwb
SAXION HOGESCHOOL
Stichting Achterhoek Toerisme
toerisme veluwe arnhem nijmegen
BUREAU TOERISME Rivierenland